

Marknads- och systemutveckling
Therese Fahlberg

2018-05-04 2018/24

PROTOKOLL

Planeringsrådet möte 1/2018

Närvarande

Elisabet Norgren, Svenska kraftnät, ordförande
Stefan Arnborg, Svenska kraftnät
Therese Fahlberg, Svenska kraftnät, sekreterare (vikarie)
Erik Thunberg, Svenska kraftnät
Per Bengtsson, Ellevio AB
Carl Berglöf, Energiföretagen Sverige
Anna Andersson, Energimyndigheten
Herlita Bobadilla Robles, Energimarknadsinspektionen
Anton Grönkvist, E.ON Energidistribution AB
Henrik Svensson, Uniper
Lennart Engström, Vattenfall Eldistribution AB
Per Norberg, Vattenfall Eldistribution AB
Lars Joelsson, Vattenfall AB

Rebecca Nilsson, Svenska kraftnät (punkt 6)
Sophie Balint, Svenska kraftnät (punkt 6)

Anmäld frånvaro

Stefan Stambej, Jämtkraft AB
Mattias Wondollek, Svensk Vindenergi

Tid

2018-03-22, klockan 10:00-14:30

Plats

Mötet hölls på Svenska kraftnäts huvudkontor på Sturegatan 1 i Sundbyberg.

Ordförande inleder med att hälsa nya medlemmar från Energimarknadsinspektionen, Energiföretagen Sverige och E.ON välkomna.

1. Godkännande av dagordningen

Dagordningen godkändes med följande ändringar:

- Punkt 9 utgår på grund av sjukdom och skjuts till nästa gång.
- Punkt 7 utgår.
- En övrig fråga: Per Norberg anmälde en övrig fråga: Hur ska nät i glesbygd som är anslutna till produktionsanläggningar hanteras om producenten vill ha bort dem?

2. Föregående mötesprotokoll

Protokollet godkändes och lades till handlingarna.

3. Status för Nätförstärkningslån

Stefan Arnborg presenterade aktuell status för nätförstärkningslånen, se bilaga 1.

Inga nya förfrågningar har inkommit sedan förra mötet.

4. Statusuppdatering av nätkoder inom ENTSO-E och Myndighetsansvaret för nätkoder

Stefan Arnborg redogjorde för status för nätkoderna, se bilaga 2.

Den 15 februari beslutade regeringen om proposition 2017/18:93. Den har nu lämnats vidare till riksdagen för beslut. Detta förväntas ske i mitten av april. Om så sker träder lagändring i kraft 1 juli 2018. Beslutet innebär följande:

- Anslutningskoder (RfG, HVDC och DCC): Svenska kraftnät kommer inte att ha föreskriftsrätt för anslutningskoderna om generellt tillämpliga krav för anslutning till elnätet, utan kommer att enbart agera som TSO. Svenska kraftnät arbetar redan utifrån de förändrade förutsättningarna. Ei får föreskriftsrätten.
- Ei får föreskriftsrätt för artikel 40.5 i driftkoden SO GL.
- Regeringen behandlar inte EB- och ER-koderna.

Herlita Bobadilla Robles berättade att Energimarknadsinspektionen, Ei, arbetar utifrån att Ei är den "berörda tillsynsmyndigheten" i enlighet med ER.

Därefter presenterade Herlita Ei:s ansvar för anslutningskoderna, se bilaga 3.

Kriterier för undantag från en eller flera bestämmelser i RfG, DCC och HVDC finns på Ei:s hemsida.

I propositionen som nämns ovan framgår att det finns inget behov av godkännande av platsspecifika krav för exempelvis spänning och reaktiv effekt. Detta innebär att nätägaren får rätt att ställa krav på produktionsanläggningar utan att detta behöver lyftas till Ei för beslut. Däremot kan de som ska anslutas överklaga kraven till Ei.

För RfG-koden gäller följande:

Svenska kraftnät ska ta fram ett förslag till tröskelvärden för kraftparksmoduler av typ B, C och D (artikel 5.3) och genomföra ett offentligt samråd under en månad. Senast den 17 maj 2018 ska Svenska kraftnät skicka in förslaget till Ei.

Stefan berättade att Svenska kraftnäts förslag innebär att följa de maxstorlekar för kraftproduktionsmoduler som anges i RfG-koden. Finland, Danmark och Norge avser att sätta en eller flera gränser lägre. De nordiska TSO:erna är överens om att kravställningen utan problem kan variera mellan de olika länderna.

RfG-koden omfattar nya anläggningar (även ombyggda anläggningar omfattas ifall ett nytt anslutningsavtal måste tas fram för anläggningen) ner till 800 W. Generators som upphandlats före den 17 maj 2018 omfattas inte av RfG-koden.

För framtagande av föreskrifter för anslutningskoderna ser processen för generella tillämpliga krav ut enligt bilaga 3.

Herlita berättade att Ei jobbar med kommunikation bland annat FAQ finns på ei.se och mer kommer inom kort.

5. Frågan om luftlednings omgivningstemperatur vid planering av kraftsystemet

Per Norberg höll en presentation om möjligheten att överbelasta luftledningar och tillåtna lintemperaturer som funktion av nedhäng och han beklagade att rubriken blivit något missvisande, se bilaga 4.

Frageställningen om att kunna driva en kraftledning med 20 graders övertemperatur har diskuterats tidigare i Rådet. Bakgrunden var att detta tydligt stått i den svenska standarden för kraftledningar men "ramlade bort" då den gemensamma Europa-standard infördes. Per informerade om att TK11 som ansvarar för kraftledningsstandarder enats om hur frågan ska hanteras för nya ledningar. Begreppet +20 grader utgår. I stället gäller att man vid tillfälliga onormala driftförhållanden tillåts att under ett fåtal timmar per år driva ledningen med maximalt 1,5 meters extra nedhängning utöver den i normaldrift men det gäller enbart i landsbygd. Detta är en skärpning mot tidigare då man tillät samma nedhängning vid onormala situationer oavsett var ledningen gick. Pers budskap var att om man vill fortsätta att kunna tillämpa "+20 graders-regeln" på samma sätt som tidigare för nya kraftledningar så måste man i icke landsbygd be konstruktören kontrollera att man klarar minsta nedhäng vid +20 grader och icke isbelagd lina. Det torde klaras för de

flesta kraftledningsspann (på grund av kravet att kunna klara lokal islast) men måste alltså kontrolleras i varje projekt. Vattenfall Eldistribution kommer troligen att lägga in detta i första kapitlet i sin riktlinje för kraftledningar under "allmänna förutsättningar".

6. Statusuppdatering av Svenska kraftnäts tarifföversyn

Rebecca Nilsson presenterade arbetet med tarifföversynen, se bilaga 5.

Syftet är:

"Se över om nuvarande tariffstruktur uppfyller sitt syfte när det gäller kostnadsriktighet, styrsignaler och om den tar hänsyn till pågående omvärldsförändringar."

Målet är:

"En kostnadsriktig stamnätstariff med korrekta styrsignaler som tar hänsyn till omvärldens förändringar samtidigt som den möjliggör för Svenska kraftnät att leva upp till verkets avkastningskrav."

Arbetet kommer genomföras som en extern konsultstudie. Till projektet kommer en referensgrupp att knytas. Lennart Engström framförde att önskemål om att referensgruppen ska utvidgas till att omfatta även Planeringsrådet. Detta för att även nätfrågorna ska komma med. Rebecca tar med sig frågan.

Förra veckan genomfördes en workshop med 20 aktörer för att få inspel på vad som ska ingå i begreppen kostnadsriktighet, styrsignaler och omvärldens förändringar.

Rebecca redovisade kort resultaten från workshopen, se bild 4-5 i bilaga 5.

Lennart var med i diskussionerna kring den nuvarande tariffen och han berättade att man då funderade mycket på styrsignaler. Hans förslag är att man utvärderar om styrningen har fungerat som det var tänkt. Det kan vara bra att göra en studie av hur olika typer av kunder påverkas av att tariffen förändras. Han tror inte att stamnätstariffens styrsignaler har så stor effekt så man kanske inte ska lägga ner så mycket tid på detta. Det är dock viktigt att tariffen på ett korrekt sätt avspeglar nätverksamhets kostnader.

Omvärldsförändringar

Idag är stamnätstariffen ettårig. Upplevs som trubbigt. Skulle man kunna ha års- tidsberoende abonnemang? Avbrytbara abonnemang? Kan man tänka sig att inte ha 100-procentig tillgänglighet?

Ramar och andra viktiga delar för Svenska kraftnät avseende tariffen redovisades och framgår av bilaga 5.

Lennart berättade att när man tog fram den nuvarande tariffen fanns som ett alternativ att inte alls ha möjlighet till tillfälliga abonnemang och att ha högre avgifter för överskridanden. Detta med avsikten att få abonnemang som avspeglade dimensionerande effekt. Men det blev inte så.

För frågor och inspel kan man kontakta Rebecca Nilsson eller Sophie Balint eller maila tariffoversyn@svk.se.

Förhoppningen är att en ny struktur ska vara implementerad till 2020. I så fall måste beslut fattas under 2019.

7. Regelverk och principer för avbrottsplanering i stam- nätet

Utgick.

8. Uppdatering av Svenska kraftnäts Tekniska avtals- villkor

Sedan förra mötet i Planeringsrådet har en workshop ägt rum om de krav som ställs i anslutningsavtal och i de tekniska avtalsvillkoren gällande reaktiv effekt. Stefan Arnborg gick igenom resultatet från workshopen, se bilaga 6. Han passade också på att tacka för en bra och konstruktiv workshop.

I fortsättningen kommer området för reaktivt effektutbyte i normaldrift vara +/- 10 Mvar. För uttagskunder över 200 MW gäller att de kan ta ut fem procent av det årliga uttagsabonnemanget. De tekniska avtalsvillkoren har ändrats utifrån detta.

I samband med denna punkt tog Per Norberg upp en fråga som berör anläggningsvillkoren i stationsavtalen. Han undrade vid hur stora ombyggnationer som anslutande part måste göra om den tekniska utformningen av anläggningen. Är att byta en transformator som byts på grund av ett haveri en tillräckligt stor ombyggnad för att man ska behöva göra om den tekniska utformningen av anläggningen? Elisabet Norgren och Stefan Arnborg bad Per att maila frågeställningen till dem så ska de försöka att bena ut frågan inom Svenska kraftnät.

9. Svensk Vindenergis senaste vindkraftstatistik och prognos

Utgick på grund av sjukdom. Flyttas till nästa möte.

10. Aktuella utredningar och projekt

Elisabet Norgren presenterade aktuella utredningar och projekt.

Utredningar i tidigt stadium eller pågående

- Markbygden etapp 3 avslutas under våren
- Midskogsområdet, omtag

- Mälardalen, avslutad
- Uppsala, avslutas i dagarna
- Kö anslutningsärenden
- Nord/Syd, intern remiss pågår
- Jämn ström av reinvesteringar.

Beslutade investeringar

- Tovåsen, ny 400 kV-station. Investeringsbeslut
- Stenkullen, utbyggnad av 400 kV-ställverk. Investeringsbeslut
- Ringhals, stationsförnyelse. Investeringsbeslut
- Reinvesteringar i Svenska Kraftnät Gasturbiner AB. Investeringsbeslut
- Rätan, stationsförnyelse och ledningsflytt. Tilläggsbeslut

Kort om pågående projekt

Elisabet berättade att utfallet för investeringarna inte nådde upp till varken plan eller investeringsramen för 2017.

11. Cigré

Lennart Engström och Per Norberg rapporterade från arbetet inom Cigré.

Per informerade om att anmälan till konferensen i Paris är öppen. Sverige har ett 20-tal bidrag som kommer bland annat kommer redovisas på "Cigré Forum" hos Energiforsk den 8 juni.

Studiekommitté C6 kommer att ändra inriktning mot småskalig produktion och mikronät. Övriga frågor inom distributionsområdet kommer i framtiden att hantearas av respektive kommitté som alltså får vidga sitt spänningsområde.

Per berättade också att en av slutsatserna från Dublinkonferensen förra varen är att det inte är en bra lösning att kablifiera enbart för att få bort fula kraftledningar. Detta eftersom kablifiering är mycket kostsam. De ökade kostnaderna kommer att hamna på slutkunderna. Erfarenheter från bland annat England ger att allmänheten utifrån en given maximal kostnad hellre ser fler km låga luftledningar än att kablifiera kortare sträckor.

Lennart har varit svensk representant i C3 under de maximalt tillåtna åtta åren och får därför inte fortsätta i den rollen. Tyvärr har den svenska nationalkommitteen inte lyckats hitta någon som kan ta över hans roll. Eftersom Lennart inte längre sitter med i C3 så kommer han inte längre att ha något att rapportera under denna punkt.

12. Övriga frågor

Per Norberg tog upp ett principiellt problem som de har upplevt. Vattenfall Eldistribution har som exempel ett isolerat 40 kV-system som är anslutet till två vattenkraftstationer som försörjer bygden. I och med införandet av att nätföretag blir skadeståndskyldiga vid elavbrott längre än 24 timmar vill ägarna till vattenkraften inte längre ha 40 kV-systemet anslutet till sitt system. För att lösa problemet har man kontaktat Svenska kraftnät för att ansluta sig dit och därmed undvika att systemet blir utan matning när innehavaren av vattenkraftstationerna inte längre medger anslutning – de saknar nätkoncession och har därmed ingen anslutningsplikt. Svenska kraftnät har sagt nej till att ansluta Vattenfall Eldistribution. Per undrade över detta ställningstagande med hänsyn till lagtexten om anslutningsplikt och att det inte rör sig om några förändrade flöden i stamnätet. Det finns flera likande fall som det Per tog upp och inte bara hos Vattenfall och bedömningen är att flera fall kommer att dyka upp framöver.

Elisabet Norgren förklarade att detta är en fråga av principiell karaktär för Svenska kraftnät. Svenska kraftnät vill inte bygga upp parallella nät eller ha storleksmässigt små anslutningar anslutna till stamnätet. Svenska kraftnäts ställningstagande bygger på ett antal principer:

- Stamnätet är elens motorvägar därför vill Svenska kraftnät inte ha för många anslutningar till stamnätet. Dessutom medför varje anslutning att fler felkällor tillkommer. Vill fylla fack upp till 500 MW innan ett nytt byggs.
- Det är viktigt att behålla strukturen med stam-, region- och lokalnät, för att göra det krävs att anslutningar görs på "rätt" nivå.

Det är inte rimligt att offra stamnätets driftsäkerhet för att lösa dessa fall. Om de som nekats anslutning till stamnätet inte är nöjd med beslutet kan de anmäla detta till Ei som i så fall prövar detta.

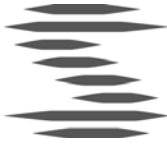
Problemet kommer även att tas upp inom ramen för arbetet med tarifföversynen.

13. Frågor att diskutera på nästa möte

Nedanstående förslag på frågor att diskutera på kommande möte togs upp:

- Nord/Syd-utredningen
- Svensk Vindenergis senaste vindkraftstatistik och prognos

Fortsättningsvis kommer även Ei att rapportera status under den stående punkten "Statusuppdatering av nätkoder inom ENTSO-E".

14. Kommande möten

Möte 2/2018: 30 maj

Möte 3/2018: 10 oktober

Möte 4/2018: 12 december

Samtliga möten hålls på Sturegatan 1 i Sundbyberg, klockan 10:00-15:30 om inget annat meddelas.

Justeras

Vid protokollet

Elisabet Norgren

Therese Fahlberg